

|| Śladami tkaczy || Po stopách tkáčov ||

|| In the footsteps of the weavers ||

RRA
SVIDNÍK
REGIONÁLNA ROZVOJOVÁ AGENTÚRA

Regionalna Agencja
Rozwoju w Svidniku

Przeworsk

Zamek w Kiežmarku

Warsztaty tkackie w Przeworsku

Warsztaty tkackie w Svidniku

Projekt Partnerski

Z ogromną radością oddajemy w Państwa ręce opracowanie ukazujące tradycje tkackie Przeworska oraz pogranicza polsko - słowackiego. Dziś zawód ginący, dawniej duma regionu rozsławiająca Przeworsk i okolice nie tylko w Polsce, ale także poza jej granicami.

Szlakiem Transgranicznych Rzemieślników to projekt realizowany przez Gminę Miejską Przeworsk w partnerstwie z Agencją Rozwoju Regionalnego w Svidníku (Słowacja) współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V – A Polska – Słowacja 2014 – 2020.

W zakresie mikroprojektu powstało m.in. opracowanie: „Analiza potencjału historyczno – kulturowego pogranicza polsko – słowackiego”, a także zorganizowana została wizyta studyjna do Kiežmarku na Festiwal Europejskiego Rzemiosła Ludowego oraz warsztaty tkackie. Warsztaty tkackie prowadzone w Przeworsku i w Svidníku na Słowacji skierowane do wszystkich pasjonatów tego rzemiosła oraz osób pragnących poznać nie tylko kulturę, ale także historię i ginące zawody naszych przodków.

W ciągu kilku dni osoby biorące udział w wydarzeniu mogły zapoznać się z historią tkactwa, wykorzystywany do tego celu surowcami, a nawet różnorodnymi technikami tkackimi. Szczególnie zaakcentowano tradycyjne zawody rzemieślnicze cechów przeworskich, takich jak tkacki czy płócienniczy, z których miasto znane było już w średniowieczu.

Program warsztatów obejmował m.in. tkanie na bardku i krosnach pionowych z półnicnicą i bardem, wzory osnowowe z wykorzystaniem tabliczek tkackich, tkanie na krosnach poziomych z dwoma oraz czterema nicielnicami, tkanie gobelinów, jak również inne techniki artystyczne.

Wydawca:

Urząd Miasta Przeworska
ul. Jagiellońska 10
37 - 200 Przeworsk
info@przeworsk.um.gov.pl
www.przeworsk.um.gov.pl

Tekst:

Katarzyna Chojnowska
Synergia Sp. z o.o.
ul. Wincentego Witosa 16
20 - 315 Lublin
www.synergia.lublin.pl

Projekt graficzny:

Don Brando Sp. z o.o.
ul. Czeremchowa 21
20 - 807 Lublin
www.donbrando.pl

Zdjęcia:

Urząd Miasta Przeworska
Towarzystwo Karpackie
Janusz Macoszek, Chata Kawuloka w Istebnej
Bohdan Gocz, Przewodniczący Rady Towarzystwa na Rzecz Rozwoju Muzeum Kultury Lemkowskiej w Zyndranowej

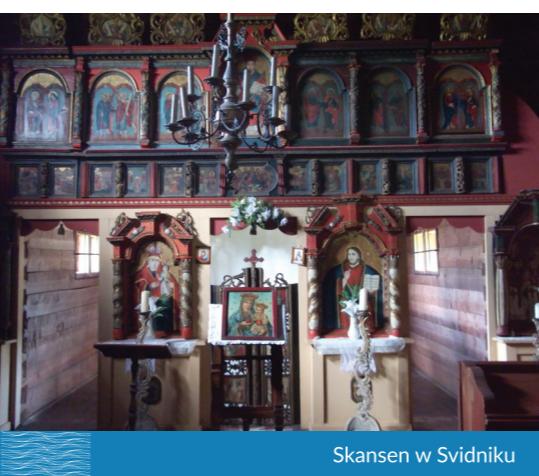
Śladami tkaczy

Śladami tkaczy to szlak turystyczny prowadzący po obiektach oraz miejscach, które ściśle związane są z tradycjami tkackimi pogranicza polsko – słowackiego. Na szlaku znajdziecie Państwo 18 obiektów głównych, a także dwa dodatkowe: Skansen w Starej Lubowli oraz Zamek Spiski.

Szlak ma charakter transgraniczny, co oznacza, że znajdują się na nim miejsca i obiekty zlokalizowane zarówno po polskiej, jak i słowackiej części pogranicza. Miastem, w którym rozpoczyna się szlak jest Przeworsk. To urokliwa i bardzo malownicza miejscowością zlokalizowana na Podgórzu Rzeszowskim. Tradycje tkackie towarzyszą historii miasta już od wczesnego średniowiecza. Najliczniejszą grupę zawodową Przeworska w XVII i XVIII w. stanowił cech tkaczy płocienników. Wytwarzane przez nich materiały były szeroko znane oraz pożądane nie tylko na terenach polskich, ale także na Litwie i w krajach zamorskich.

Z Przeworsk pochodzi wiele znakomitych osobistości. Jedną z nich był aptekarz Ksawery Franciszek Kuhn. Założył on w Przeworsku największą w Galicji plantację morwy, a także słynną na cały kraj szkołę jedwabniczą. Dzięki jego wieloletnim staraniom i wytrwałej pracy Przeworsk zyskał miano „jedwabnego Eldorado”.

Historia pogranicza polsko – słowackiego bogata jest zarówno w dorobek rzemieślniczy, jak i ręczodzielniczy czy gospodarczy. Jeszcze do lat 30. XX w. tereny pogranicza zamieszkiwane były przez Bojków, Łemków, Dolinian, a także Pogórzan, którzy na skalę masową trudnili się uprawą lnu oraz konopi. Dzięki temu na terenach pogranicza polsko – słowackiego bardzo dobrze rozwinał się przemysł tkacki, a jednym z efektów uboczych uprawy lnu oraz konopi było szeroko rozwinięte olejarstwo. Ponieważ tkactwo było zajęciem wymagającym ogromnej wiedzy oraz precyzji, produkcją różnego rodzaju płócienniczej zajmowali się wykwalifikowani tkacze płociennicy. Efekty ich pracy zapierały dech w piersiach i znane były w całym kraju.

Skansen w Svidníku

Po stopách tkáčov

Po stopách tkáčov je turistická trasa vedúca po objektoch a miestach, ktoré úzko súvisia s tkáčskymi tradíciami slovensko-polského pohraničia. Na trase sa nachádza 18 hlavných objektov, a 2 dodatočné objekty: Skansen v Starej Ľubovni a Spišský hrad.

Trasa má cezhraničný charakter, to znamená, že sa na nej nachádzajú miesta a objekty, ktoré sú tak na slovenskej, ako aj na poľskej strane pohraničia. Mesto, v ktorom sa trasa začína, je Przeworsk. Je to očarujúce a malebné mesto ležiace v Rzeszowskom podhorií. Tkáčske tradície históriu mesta sprevádzajú už od ranného stredoveku. Najpočetnejšia skupina remeselníkov v 17. a 18. storočí patrila do cechu tkáčov plátenníkov. Látky, ktoré vyrábali miestni tkáči, boli široko-daleko známe a žiadane, a to nielen na území Poľska, ale tiež na Litve a v zámorí.

Z mesta Przeworsk pochádza veľmi veľa významných osobností. Jednou z nich je lekárnik Xaver František Kuhn. V Przeworsku založil najväčšiu plantáž moruše v Haliči, a tiež slávnu hodvábnickú školu. Dúcka jeho mnohoročnému úsiliu a vytrvalej práci mesto Przeworsk získalo prezývku „hodvábeho eldoráda“.

Bohatú história slovensko-poľského pohraničia tvorí nielen dedičstvo remeselnnej výroby, ale aj ľudové umenie a hospodárske aktivity. Ešte do 30. rokov 20. storočia oblasť pohraničia obývali Bojkovia, Lemkovia, Doliniaci, a tiež Verchovinci, ktorí sa hromadne venovali pestovaniu ľanu a konopí. Dúcka tomu sa na území slovensko-poľského pohraničia veľmi dobre rozvíjal tkáčsky priemysel, a jedným z vedeľajších efektov pestovania ľanu a konopí bolo široko rozvinuté olejárstvo.

Kedže tkáčstvo bolo remeslo, ktoré vyžadovalo značné vedomosti a presnosť, výrobou rôznych typov látok sa zaoberali kvalifikovaní tkáči plátenníci. Výsledky ich práce boli úchvatné a boli známe v celej krajine.

In the footsteps of the weavers

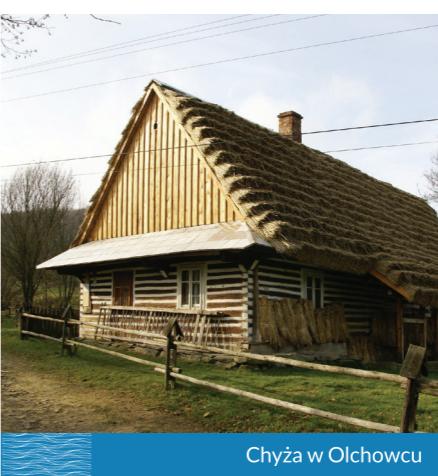
Retracing the weavers is a tourist trail leading through objects and places that are closely related to the traditions of the Polish-Slovak borderland. On the trail you will find 18 main facilities, as well as 2 additional ones: the open-air museum in Stara Lubowla and the Spiš Castle.

The route has a cross-border character, which means that there are places and facilities located on both the Polish and Slovakian parts of the border area. The town where the trail begins is Przeworsk. It is a charming and very picturesque place located in Rzeszow Podgorze. Traditions of weaving have accompanied the history of the city since the early Middle Ages. The most numerous professional group in Przeworsk in the 17th and 18th centuries was made up of cloth weavers. The fabrics produced by them were widely known and desirable not only in Poland but also in Lithuania and in overseas countries.

A number of distinguished people come from Przeworsk. One of them was pharmacist of Ksawery Franciszek Kuhn. He founded in Przeworsk the largest mulberry plantation in Galicia, as well as a nationwide famous silk school. Thanks to his many years of hard work and perseverance, Przeworsk has become the "Silk Eldorado".

The history of the Polish-Slovak borderland is rich both in craftsmanship, handicraft and economy. Until the 1930s, the borderland was inhabited by the Boykos, Lemkos, Dolinians and Pogorzans, who cultivated flax and cannabis on a massive scale. As a result, in the Polish-Slovakian border area weaving industry developed very well , and one of the side effects of flax and hemp cultivation was extensive oils production.

Because weaving was an activity that required a lot of knowledge and precision, The production of various types of flax was carried out by qualified cloth weavers. The effects of their work were breathtaking and well known throughout the country.

Przeworsk – kolebka podkarpackiego tkactwa

Niegdys gówny ośrodek życia gospodarczego Podgórza Rzeszowskiego, głównie rzemiosła i wymiany handlowej. Ślady osadnictwa na ziemiach przeworskich się gają młodszej epoki kamienia. Kamienne toporki oraz siekierki, noże czy ceramika gliniana, które znalezione w okolicach miasta pochodzą z 4500 r. p.n.e. Ponadto z uwagi na liczne znaleziska archeologiczne w okolicach miasta, okres od I w. p.n.e. do V w. n.e. określony został mianem kultury przeworskiej.

W XIV w. Przeworsk był prywatnym miastem szlacheckim, które należało do rodzin Tarnowskich, następnie Ostrogskich, a ostatecznie Lubomirskich. Dzięki staraniom i umiejętności zarządzaniu, Tarnowskim udało się doprowadzić do znacznego umocnienia gospodarczego Przeworska. W 1394 roku król Władysław Jagiełło poszerzył przywileje miasta i ustanowił trzy jarmarki w ciągu roku, a także urząd burmistrza i sąd miejski z tzw. „prawem miecza”, czyli uprawnieniami do publicznego wykonywania wyroków śmierci. Dopiero w 1862 roku na mocy ustawy Przeworsk zyskał pieczęć z napisem „Magistrat Królewskiego Wolnego Miasta Przeworska”.

Ponad trzy wieki temu w Przeworsku rzemieślnicy zajmowali się 30 zawodami i byli zrzeszeni w 7 cechach; szewskim, kowalskim, piekarskim, krawieckim, bednarskim, a także sukiennickim. To właśnie szeroko rozumiane płóciennictwo stanowiło podstawę życia ekonomicznego miasta.

W okresie największego rozkwitu tkactwa, trudniło się nim 910 rzemieślników (majstrów, czeladników, uczniów, pomocników). Pracowali oni w 687 warsztatach. Ponadto dzięki swojej wytrwałej pracy, cech odprowadzał do właścicieli Przeworska 60 grzywien, a połowę tej sumy przeznaczano na cło miasta Przeworska.

Działający w Przeworsku cech sukienników był ściśle związany zarówno z zawodem tkaczy płócienników, jak i farbiarzy, paśników, czapkarzy czy drukarzy chustek. Zadaniem owych drukarzy była pomoc nie tylko przy produkcji tkackiej, ale także sukienniczej. Jedną z bardziej interesujących ciekawostek związanych z Przeworskiem jest historia rodziny generała Władysława Sikorskiego. Pradziadek oraz dziadek generała zajmowali się tkactwem, a ich specjalnością było płóciennictwo.

Przeworsk – kolíska podkarpackého tkáctva

Dakedy to bolo hlavné hospodárske centrum Reszowského podhoria, predovšetkým centrum remeselnnej výroby a obchodu. Stopy osídlenia na území przeworskiego regiónu siahajú až do mladšej doby kamennej.

Kamenné topory a sekery, nože či hlinená keramika, ktoré boli objavené v okolí mesta, pochádzajú z obdobia 4500 p. n. l. Okrem toho, vzhľadom na početné archeologické nálezy v okolí mesta, obdobie od 1. storočia p. n. l. do 5. storočia n. l. bolo pomenované ako obdobie przeworskej kultúry.

V 14. storočí bol Przeworsk súkromným šľachtickým mestom, ktoré patrilo niekoľkým rodom – Tarnowským, následne Ostrogským, a nakoniec Lubomirským. Vďaka snaženiam a schopnej správe, Tarnowským sa podarilo výrazne zlepšiť hospodársku úroveň Przeworska. V roku 1394 kráľ Vladislav Jagielo rozšíril privilégia mesta a určil tri jarmoky ročne, úrad starostu a mestský súd s tzv. „právom meča“, čo v tých časoch bolo právo verejne vykonávať rozsudky smrti. Mesto Przeworsk až v roku 1862, na základe zákona, získal pečať s nápisom „Magistrát slobodného kráľovského mesta Przeworsk“.

Remeselníci sa v Przeworsku pred viac ako troma storočiami zaobrali až 30 remeslami a boli združení v 7 cechoch: obuvníckom, kováčskom, pekárskom, krajčírskom, bednárskom, a tiež súkenníckom. Práve široko chápáne plátenníctvo bolo základom ekonomickej života mesta.

Počas najväčšieho rozkvetu sa tkáctvu venovalo 910 remeselníkov (majstrov, tovarišov, učňov, pomocníkov). Pracovali v 687 dielňach. Okrem toho vďaka svojej namáhavej práci, cech odvádzal majiteľom Przeworska 60 hrivien, a polovica tejto sumy bola určená na cło mesta Przeworska.

Cech súkenníkov, ktorý v meste pôsobil, bol úzko spätý tak s remeslom tkáčov plátenníkov, ako aj s farbiarmi, remenármami, klobučníkmi či tlačiarmi šatiek. Úlohou týchto tlačiarov bola pomoc nielen pri tkáčskej výrobe, ale aj pri súkennickej.

Jednou z väčších zaujímavostí, ktoré súvisia s Przeworskem, je história rodiny generála Władysława Sikorskiego. Prantarý otec a starý otec generála sa zaobrali tkáctvom, a specializovali sa na plátenníctvo.

Przeworsk - the cradle of Sub-Carpathian weaving

Once the main centre of economic life of Rzeszów's Podgorze, mainly craftsmen emissions and trade. Traces of settlement in Przeworsk date back to the younger Stone Age. Stone hatchets and axes, knives or clay ceramics found in the area around the city come from 4500 BC. Moreover, due to the numerous archaeological artefacts in the area around the city, the period from the 1st century BC to the 5th century BC was described as Przeworsk culture.

In the 14th century, Przeworsk was a private town of nobility, which belonged to the

Tarnowski, then Ostrogski and ultimately Lubomirski families. Through efforts and skillful management, the Tarnowski managed to achieve a significant economic strengthening of Przeworsk. In 1394, King Władysław Jagiełło extended the privileges of the city and established three fairs during the year, as well as the mayor's office and the town court with the so-called "law of sword", i.e. the right to publicly execute death sentences. It was not until 1862 that Przeworsk, under the act, gained a stamp with the inscription "The Royal Magistrate of the Free City of Przeworsk".

More than three centuries ago in Przeworsk, craftsmen took up 30 professions and were associated in 7 guilds: a shoemaker, blacksmith, baker, tailor, cooper and also cloth maker. It was the broadly understood lenien manufacture that formed the basis of the economic life of the city.

At the time of the greatest prosperity of weaving, 910 craftsmen (masters, apprentices, students, assistants) were involved in weaving. They worked in 687 workshops. Moreover, thanks to their hard work, the guild paid 60 marks to the owners of Przeworsk, and half of this sum was spent on the town's customs duty.

The flax production guild operating in Przeworsk was closely connected with the profession of cloth weavers, as well as dyers, cingulants, hats and handkerchief printers. The task of these printers was to help not only with weaving but also with cloth production.

One of the most interesting curiosities connected with Przeworsk is the history of the family of General Władysław Sikorski. The greatgrandfather and grandfather of the general dealt with weaving, and their specialty was the linen manufactureing.

Wieża widokowa na Ratuszu w Przeworsku
Więcej informacji o mieście na stronie www.przeworsk.um.gov.pl

Svidník – brama wschodniosłowackiej tradycji

Svidník to bogaty historycznie ośrodek kultury rusińskiej, zlokalizowany we wschodniej Słowacji, w kraju preszowskim, w regionie Szarysz. Miasto, które znamy dzisiaj, jest stosunkowo młode. Powstało w 1944 roku z połączenia dwóch niewielkich wsi Vyšný Svidník i Niżny Svidník. Miejscowości te od stuleci znajdowały się na popularnym transkarpackim szlaku handlowym prowadzącym przez Przełęcz Dukielską. Przymyśle się, że Vyšný Svidník powstał już w czasach kolonizacji wołoskiej, czyli w 1340 roku i był pierwszym osiedlem rusińskim, a pierwsze pisemne wzmianki o wsi pochodzą z 1355 roku.

Rejon Szarysz, w którym położony jest Svidník, jest obszarem zamieszkiwanym niegdyś przez spokrewnionych z Lemkami Rusinów. Słyneli oni z bogatych tradycji i kultury ludowej, a w szczególności z przepięknych strojów z lokalnie wytwarzanych tkanin.

Charakterystyczną tkaniną dla okolic Svidníka jest kehra – ukośnie prążkowany materiał wełniany lub półwełniany wykorzystywany m. in. do produkcji spodni czy koszul w formie poncha.

W okresie letnim w Svidníku organizowane są wiele imprez o charakterze etnograficznym, takich jak Skarbnica Ludu czy Dni Ludowej Tradycji. Wydarzenia te stanowią doskonałą okazję nie tylko dla turystów, aby odwiedzić to niezwykłe miasto, ale także poznać dawne tradycje ludowe, czy zakupić oryginalne wyroby rękodzielnicze.

Svidník – brána východoslovenskej tradície

Mesto Svidník je historicky bohaté centrum rusínskej kultúry. Nachádza sa na východnom Slovensku, v Prešovskom kraji, v historickom regióne Šariš. Mesto, ktoré môžete vidieť dnes, je relativne mladé. Vzniklo v roku 1944 spojením dvoch menších obcí – Vyšného Svidníka a Nižného Svidníka. Tieto obce sa stáročia nachádzali na populárnej transkarpatkej obchodnej ceste vedúcej cez Dukliansky priesmyk.

Młyn wodny w Skansenie w Svidniku

Skansen w Svidniku

Niżny Svidník. For centuries these villages have been located on a popular Trans-Carpathian trade route leading through the Dukielska Pass. It is assumed that Vyšný Svidník was established as early as the time of Wallachian colonization, i.e. in 1340 and was the first settlement in Ruthenians, and the first written records of the village date back to 1355.

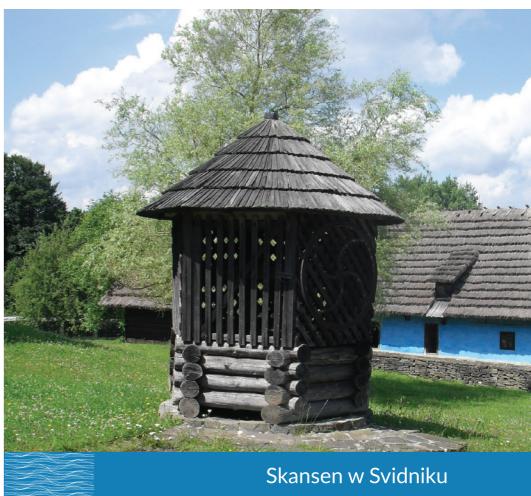
The region of Sarysz in which Svidník is located is an area formerly inhabited by relatives of the Ruthenians, namely the Lemkos. They were famous for their rich traditions and folk culture, and in particular from beautiful garments made of locally manufactured fabrics.

A characteristic fabric for the area around Svidník is a kehra - diagonally ribbed woolen or semi-shelled woolen material used, among others, in the production process for the manufacture of trousers or shirts in the form of poncho.

During the summer, numerous ethnographic events are organised in Svidník, such as the People's Treasure House and the Days of Folk Tradition. This is an excellent opportunity not only to visit this extraordinary city, but also to learn about old folk traditions, or purchase original handicrafts.

Więcej informacji o mieście na stronie www.svidnik.sk

Skansen w Svidniku

NA SZLAKU – ŚLADAMI TKACZY

1

Muzeum w Przeworsku

Múzeum v Przeworsku

Múzeum v meste Przeworsk sídli v palácom a parkovom komplexe, v dánjom paláci rodu Lubomírskych a v 12-hektárovom palácom parku.

Múzeum v Przeworsku je objekt, v ktorom sa začína trasa „Po stopách tkáčov“. V palácových interiéroch sú vystavené rôzne exponáty súvisiace tak s dejinami mesta Przeworsk, ako aj s etnografiou regiónu, či s hasičskou tematikou. Múzeum má tiež kolekcie slávnostných przeworských krojov. Tradičný przeworský kroj tvorili medzi inými plátenné, ľanové a tylové zástery, a tiež šatky na ramená – derka, baranovka a tibetka, ženské košeľe, pásy, topánky, korzety, čepce, korále a vesty, ako aj mužské vrchné odevy. Zbierky sú dostupné na stálych expozíciah.

Museum in Przeworsk

Museum in Przeworsk includes the Palace and Park complex located in the former Lubomirski's line Palace and a 12 hectare park next to the palace.

The Museum in Przeworsk is an object which opens the trail „Retracing the weavers“. In the palace interiors there are numerous exhibits related to the history of Przeworsk, the ethnography of the region and fire-fighting. The Museum also has a collection of festive costumes. Traditional Przeworsk outfit consisted of cloth, linen and tulle aprons as well as wraps, - corncrake, lamb's and Tibetan garments, women's shirts, belts, shoes, corsets, caps, corals and camellas as well as men's outer garments. The collections are available in the form of a permanent exhibition.

 Muzeum w Przeworsku Zespół Pałacowo-Parkowy
ul. Park 2, 37-200 Przeworsk
<http://muzeum.przeworsk.pl/>

Muzeum w Przeworsku

Muzeum w Przeworsku obejmuje Zespół Pałacowo – Parkowy mieszący się w dawnym pałacu Rodu Lubomirskich oraz 12 -hektarowy park obok pałacu.

Muzeum w Przeworsku to obiekt, który rozpoczyna szlak „Śladami tkaczy“. We wnętrzach pałacowych znajduje się szereg eksponatów związanych zarówno z historią Przeworska, jak i etnografią regionu czy pożarnictwem. Muzeum posiada również kolekcję odświętnych strojów przeworskich. Na tradycyjny strój przeworski składały się m.in. zapaski płócienne, lniane oraz tiulowe, a także chustki naramienne – derka, baranówka i tybetka, koszule kobiece, pasy, buty, gorsety, czepki, korale i kamizelki oraz męskie okrycia wierzchnie. Zbiory dostępne są w formie wystawy stałej.

Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

Muzeum w Sanoku to wspaniała skarbnica wiedzy dotyczącej kultury Bojków, Łemków, Dolinian oraz Pogórzan. Skansen, który jest jednocześnie parkiem etnograficznym zyskał miano jednego z największych w Europie. Położony jest w niezwykle malowniczej okolicy u podnóża Górz Sanocko – Turczańskich. Ma powierzchnię 38 hektarów, na których umieszczono ponad 130 obiektów budownictwa drewnianego z okresu XVII – XX w. Znajdują się tu m. in. dawna zabudowa wiejska, XVII – wieczny kościół, XVIII – wieczne cerkwie oraz kapliczki i szkoły wiejskie. Na terenie muzeum zobaczyć można ponad 100 obiektów budownictwa drewnianego z pełnymi urządzeniami wnętrzami. Zwiedzający mają okazję zapoznać się nie tylko z kompletnym warsztatem tkackim, ale także garncarskim, kołodziejskim czy wikliniarskim.

Múzeum ľudového stavitelstva v Sanoku

Múzeum v meste Sanok je úžasná pokladnica vedomostí o kultúre Bojkov, Lemkov, Doliniakov a Verchovincov. Skansen, ktorý je súčasne etnografickým parkom, patrí medzi najväčšie v celej Európe. Nachádza sa v malebnom prostredí na úpätí Sanocko-Turczańskiego podhoria. Zaberá plochu 38 hektárov na ktorých je rozmiestnených viac ako 130 objektov drevenej architektúry z obdobia od 17. do 20. storočia. Nachádzajú sa tu medzi inými dávna dedinská zástavba, kostol z 17. storočia, cerkev z 18. storočia, ako aj kaplnky a dedinské školy. Na teréne múzea sa nachádza viac ako 100 objektov drevenej architektúry s úplne zariadenými interiérmi. Návštevníci majú možnosť spoznať nielen kompletnú tkáčsku dielňu, ale tiež hrnčiarsku, kolársku a košíkársku dielňu.

2

Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

Museum of Folk Construction in Sanok

The Museum in Sanok is a magnificent treasury of knowledge about the culture of Boykos, Lemkos, Dolinians and Pogórzans. The open-air museum, which is also an ethnographic park, has become one of the largest in Europe. It is located in a very picturesque area. At the foothills of the Sanocko-Turczańskie Mountains. It covers an area of 38 hectares, on which more than 130 wooden buildings from the seventeenth to twentieth centuries were built. We shall find here, among others, the former rural buildings, the 17th century church, the 18th century. Orthodox churches, chapels and rural schools. In the museum we can see over 100 buildings of wooden construction with fully decorated interiors. Visitors have an opportunity to get acquainted not only with the complete weaving workshop, but also with pottery, wickerwork and wheelhouse workshops.

 Muzeum Budownictwa Ludowego,
ul. Traugutta 3, 38-500 Sanok
<http://skansen.mbsanok.pl>
Park Etnograficzny, ul. Rybickiego 3, 38-500 Sanok

6

NA SZLAKU – ŚLADAMI TKACZY

3

Tkanie na krośnie

Świetlica Dziedzictwa Kulturowego z pracownią tkacką w Odrzechowej

Świetlica Dziedzictwa Kulturowego to miejsce, które ożywia dawne tradycje tkackie Odrzechowej. Powstała w ramach projektu „Tematyczne wioski pogranicza polsko – słowackiego“, a w jej wnętrzu regularnie organizowane są inspirujące warsztaty tkackie. Na entuzjastów historii czekają zarówno eksponaty z dziedziny gospodarstwa domowego, jak i związane z haftem karpackim, ikonami czy płaskorzeźbami. Ponadto przed budynkiem Świecicy znajduje się prawdziwa atrakcja dla pasjonatów historii – replika armaty spod Chocimia.

Izba kultúrneho dedičstva s tkáčskou dielňou v Odrzechowej

Izba kultúrneho dedičstva je miesto, v ktorom ožívajú tkáčske tradície Odrzechowej. Vznikla v rámci projektu „Tematické dediny slovensko-polského pohraničia“ a v jej interiéri sa pravidelne organizujú inšpirujúce tkáčske dielne. Na milovníkov histórie čakajú tak exponáty domáčich predmetov, ako aj exponáty súvisiace s Karpatskou výšivkou, ikonami či reliéfmi. Okrem toho sa pred budovou Izby nachádza skutočná atrakcia pre milovníkov histórie – replika kanónu z bitky pri Chotyne.

 Świetlica Dziedzictwa Kulturowego z pracownią tkacką w Odrzechowej
Odrzechowa ul. Jana 4, 38-530 Zarszyn

4

Wystawa w Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej

Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej

Zyndranowa to miejscowość, w której niegdyś mieściło się 180 łemkowskich zagrod. Niestety do chwili obecnej zachowały się tylko nieliczne. Wypędzona na początku XX w. ludność łemkowska wróciła dopiero w latach 50, kiedy władza PRL zgodziła swój stosunek do mniejszości narodowych. Osoby, które zdecydowały się na powrót, powoli i mozolnie zaczęły odbudowywać utracone majątki. Jedną z takich osób był Teodor Gogacz, który w swoim domu zaczął gromadzić liczne pamiątki łemkowskie oraz eksponaty wojenne. Tym samym stał się założycielem pierwszego na ziemiach zyndranowskich muzeum z niezwykle pokaźną kolekcją. Po dzień dzisiejszy każdego roku w Zyndranowej odbywa się tradycyjna impreza pt. „Od Rusal do Jana“, podczas której można wziąć udział m.in. w warsztatach rękodzieła.

Múzeum lemkovskej kultúry v Zyndranowej

Zyndranowa je dedina, ktorá mala niekedy až 180 lemkovských gázdovstiev. Žiaľ, až do dnešných čias sa z nich zachovalo iba niekoľko. Lemkovia, ktorí boli vyhnani na začiatku 20. storočia, sa mohli vrátiť až v 50. rokoch, keď vláda Poľskej ľudovej republiky zmiernila svoj prístup k národným a etnickým menšinám. Osoby, ktoré sa rozhodli vrátiť sa, pomaly a možolne začali obnovovať stratené majetky. Jedným z nich bol Teodor Gogacz, ktorý v svojom dome začal zhromažďovať lemkovské pamiatky a vojenské exponáty. Takto sa stal zakladateľom prvého múzea v zyndranowskom regióne s mimoriadne bohatou zbierkou. Až dodnes sa v Zyndranowej každý rok koná tradičné podujatie „Od Rusal do Jána“, počas ktorého sa okrem iného konajú dielne ľudových remesiel.

Museum of Lemkow Culture in Zyndranowa

Zyndranowa is a place which used to be once home to 180 Lemkos homesteads. Unfortunately, only a few have survived to this day. The Lemkos population expelled at the beginning of the 20th century did not return until the 1950s, when the authorities of the People's Republic of Poland eased their attitude to national minorities. Those who decided to return slowly and laboriously began to rebuild lost property. One of such people was Teodor Gogacz, who started to gather numerous Lemkos souvenirs and war exhibits in his house. Thus, he became the founder of the first museum in Zyndranowa with a remarkable collection. To date every year in Zyndranowa there is a traditional event called „From Rusal to Jan“, during which you can take part in workshops of handicraft works.

 Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej
Zyndranowa 1, 38-454 Tylawa
<http://www.zyndranowa.org/>

7

5

Múzeum v Olchowci

Majiteľom gazdovstva, na ktorom sa múzeum nachádza, je Tadeusz Kielbasiński. Je to milovník histórie a lokálny vlastenec, ktorému sa s pomocou Vojvodského pamiatkového úradu z Krošna podarilo zapísť objekt na zoznam historických pamiatok. Na začiatku svojej zberateľskej cesty mal pán Tadeusz Kielbasiński vo svojich zbierkach iba niekoľko exponátov predstavujúcich lemkovskú kultúru. S časom sa jeho kolekcia začala rozrástať, a časť exponátov mu darovali známi a susedia. Návštěvníci môžu v múzeu uvidieť kompletné lemkovské kroje, a domáce predmety.

Museum in Olchowiec**Muzeum w Olchowcu**

Właścicielem gospodarstwa, na terenie którego mieści się muzeum jest Tadeusz Kielbasiński. To pasjonat historii i lokalny patriota, którymu przy wsparciu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z Krośnem udało się wpisać obiekt na listę zabytków. Na początku swojej kolekcjonerskiej drogi Pan Tadeusz posiadał w zbiorach jedynie kilka eksponatów przedstawujących kulturę Łemków. W miarę upływu lat jego kolekcja zaczęła się powiększać, a część rzeczy podarowali znajomi oraz sąsiedzi. W Muzeum zobaczyć można kompletnie stroje łemkowskie, a także sprzęt gospodarstwa domowego.

 Zabytkowa chyża łemkowska w Olchowcu
Olchowiec 23, 38-450 Dukla
<http://karpancy.pl/olchowiec/muzeum/>

Słowackie Muzeum Narodowe w Svidniku

Muzeum w Svidníku uznawane jest za jedną z największych ekspozycji etnograficznych kultury materialnej i duchowej Ukraińców oraz Łemków. Powierzchnia muzeum w formie skansenu wynosi 11 hektarów. Odwiedzając obiekt można zapoznać się zarówno z zabudowaniami wiejskimi, jak i budynkami gospodarczymi czy studniami oraz z karczmą woźniczą pochodzączą z II połowy XIX wieku. Dociekliwi zwiedzający, w jednej z chałup, odkryć mogą wyekspponowane warsztaty; tkacki, kowalski, a także stolarski oraz regionalne stroje zdobione tradycyjnymi technikami.

Slovenské národné múzeum v Svidníku

Múzeum v Svidníku je považované za jednu z najväčších etnografických expozícii materiálnej a duchovnej kultúry Ukrajincov a Rusínov. Múzeum vo forme skansenu sa rozkladá na ploche 11 hektárov. Návštěvníci môžu spoznať tak dedinské objekty, ako aj hospodárske budovy či studne, ako aj hostinec pochádzajúci z 2. polovice 19. storočia. Veľmi zvedaví návštěvníci môžu v jednom dome objaviť predstavené dielne: tkáčsku, kováčsku, a tiež stolársku, ako aj regionálne kroje zhotovené tradičnými technikami.

 Słowackie Muzeum Narodowe w Svidníku
Centrána 258, 089 01 Svidník
<http://www.snm.sk>

Na Szlaku – Śladami Tkaczy

7

Na Szlaku – Śladami Tkaczy

Muzeum w Bardejovie to jeden z najstarszych skansenów na Słowacji, w sercu którego kryją się dwa zachwycające kościoły drewniane. Na pasjonatów rękodzieła i rzemieślnictwa czekają takie eksponaty, jak warsztat kowalski oraz do wyrobu sukna, a także specjalne wiertło do drążenia drewnianych rur wodociągowych. Zwiedzanie urozmaicić można uczestnictwem w wielu imprezach tematycznych, np. „Dzień Rzemiosła”, „Popołudnie z Folklorem”, „Garnarska Niedziela” czy „Przegląd Folkloru Rusińskiego/Łemkowskiego i Szaryskiego”.

Múzeum ľudovej architektúry v Bardejove

Múzeum v Bardejove je jedným z najstarších skansenov na Slovensku, v jeho srdci sa ukrývajú dva úchvatné drevéne kostoly. Pre milovníkov ľudového umenia a remesiel čakajú mnohé exponáty, ako kováčska dielňa, súkennícka dielňa, a tiež špeciálny nebožieč na vŕtanie drevínnych vodovodných rúr. Návštevu si môžete spestriť účasťou na mnohých tematických podujatiach, napr. „Deň remesiel“, „Folkórne popoludnie“, „Hrnčiarska nedele“, či „Prehliadka rusínskeho/lemkowského a šarišského folklóru“.

Museum of Folk Architecture in Bardejov

The museum in Bardejov is one of the oldest open-air museums in Slovakia, in the heart of which there are two amazing wooden churches. For craftsmen's enthusiasts exhibits such as a blacksmith's workshop and for making cloth await, as well as a special drill bit for drilling wooden water pipes. The tour can be varied by taking part in many thematic events, e.g., „Craft Day“, „Afternoon with Folklore“, „Pottery Sunday“ or „The Ruthian/Lemkos and Saris Folklore Review“.

 Muzeum Architektury Ludowej
Radničné námestie 13 085 01 Bardejov
<http://www.muzeumbardejov.sk>

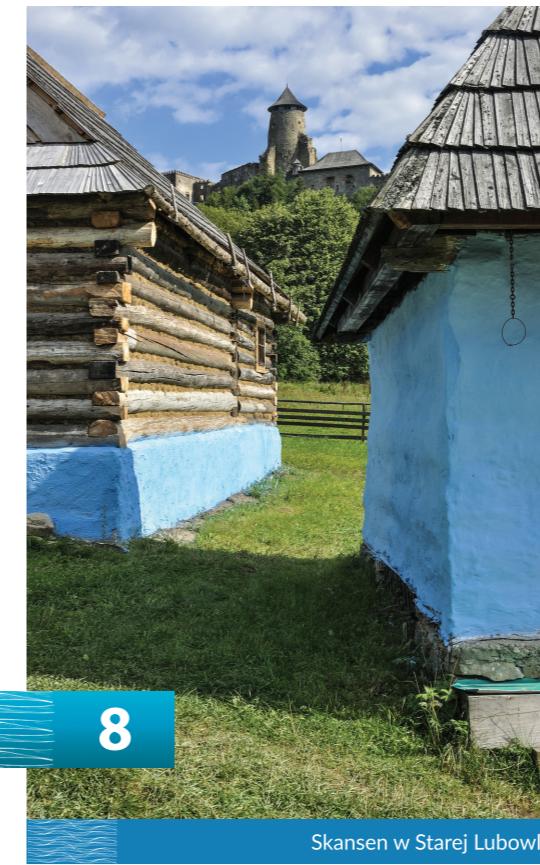

6

Słowackie Muzeum Narodowe w Svidníku

The museum in Svidník is considered to be one of the largest expositions of ethnographic material and spiritual culture of Ukrainians and Lemkos. The museum has an area of 11 hectares in the form of an open-air museum. While visiting the object you can see both rural buildings, as well as utility buildings or wells, and the inn of coachmen dating from the second half of the 19th century. In one of the cottages, searching visitors can discover exposed workshops; weaving, smithy, carpentry and regional outfits decorated with traditional techniques.

8

Skansen w Starej Lubowli

7

Muzeum Architektury Ludowej, Bardejov

Skansen w Starej Lubowli – obiekt dodatkowy na szlaku

Muzeum Architektury Ludowej to skansen, którego ekspozycja składa się głównie z zabudowań wiejskich sprowadzonych z okolicznych wsi. Zespół domów położonych w skansenie składa się w niezwykle malowniczą osadę, która zachwyca nawet najbardziej wymagające spojrzenia. Zwiedzający mogą zapoznać się z takimi unikatami, jak warsztat kowalski, gajówka, szkoła czy młyn wodny. Ponadto muzeum organizuje wiele wydarzeń o charakterze etnograficznym. Obiekt jest przyjazny osobom niewidomym.

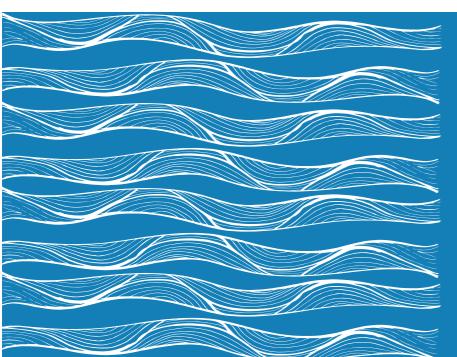
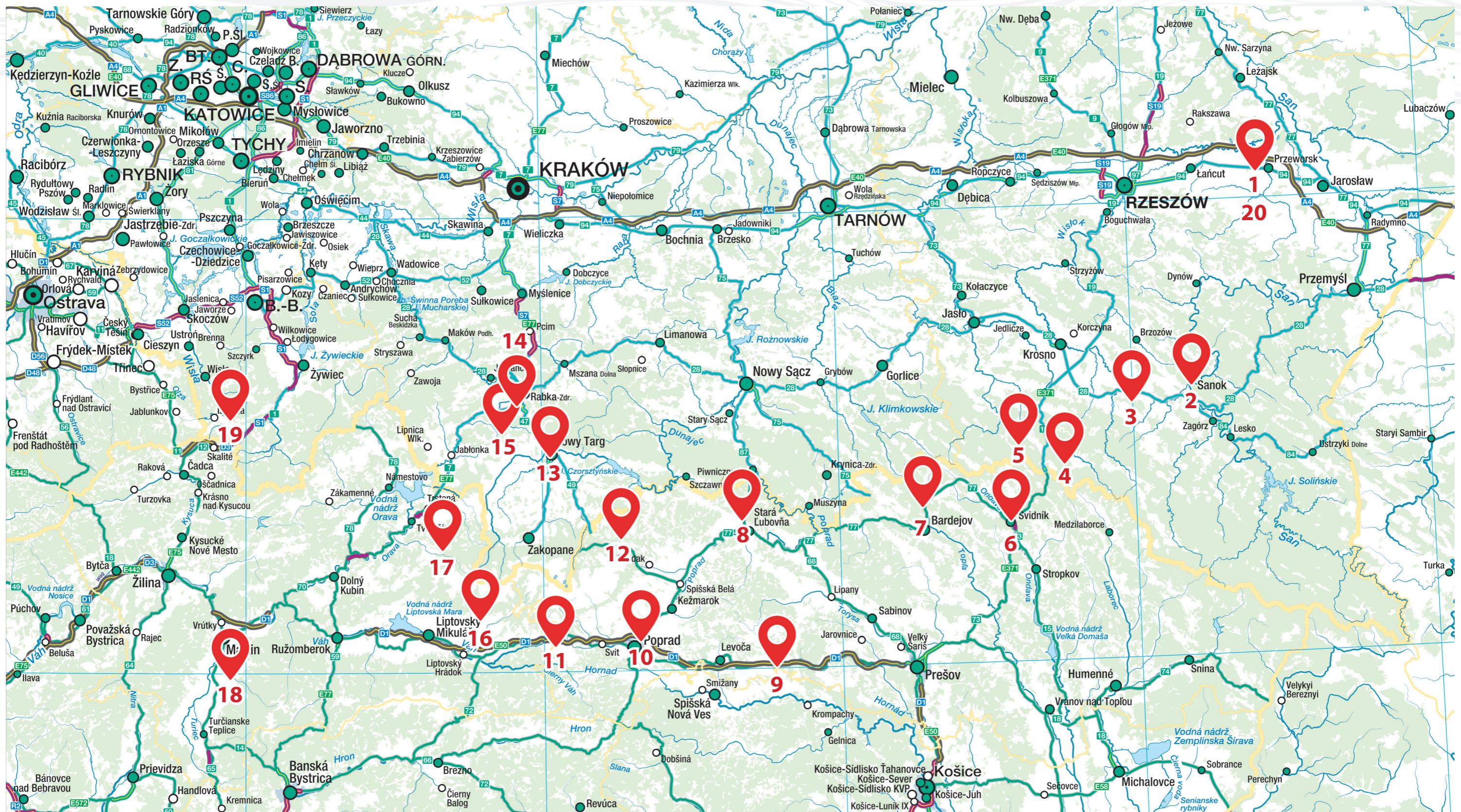
Skansen v Starej Ľubovni – dodatočný objekt na trase

Múzeum ľudovej architektúry je skansen, ktorého stálu expozíciu tvoria prevažne dedinské objekty pochádzajúce z okolitých dedín. Súbor domov nachádzajúcich sa v skansenе vytvára mimoriadne malebnú osadu, ktorá očarí aj tých najnáročnejších. Návštěvníci môžu spoznať také unikáty, ako kováčsku dielňu, hájovňu, školu, či vodný mlyn. Okrem toho múzeum organizuje mnohé podujatia s etnografickým charakterom. Objekt je vhodný pre nevidiacich a slabovidiacich.

Open-air museum in Stara Lubowla - an additional object on the trail

The museum in Bardejov is one of the oldest open-air museums in Slovakia, in the heart of which there are two amazing wooden churches. For craftsmen's enthusiasts exhibits such as a blacksmith's workshop and for making cloth await, as well as a special drill bit for drilling wooden water pipes. The tour can be varied by taking part in many thematic events, e.g., „Craft Day“, „Afternoon with Folklore“, „Pottery Sunday“ or „The Ruthian/Lemkos and Saris Folklore Review“.

 Skansen w Starej Lubowli
Zámocká, 064 01 Stará Lubovňa
<http://www.hradlubovna.sk/sk/home-sk/>

1. Muzeum w Przeworsku -Zespół Pałacowo – Parkowy mieszący się w dawnym pałacu Rodu Lubomirskich
  2. Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku
  3. Świećlica Dziedzictwa Kulturowego z pracownią tkacką w Odrzechowej
  4. Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej

5. Muzeum w Olchowcu
  6. Słowackie Muzeum Narodowe w Svidníku
  7. Muzeum Architektury Ludowej w Bardejovie
  8. Skansen w Starej Lubowli
  9. Zamek Spiski
  10. Muzeum Podtatrzaskie w Popradzie

11. Anna Ečerova, Štrba
  12. Peter Michalák, Ždiar
  13. Muzeum Podhalańskie im. Czesława Pasterskiego w Nowym Targu
  14. Muzeum im. Władysława Orkana w Rabce – Zdroju
  15. Teresa i Jan Rusnak, willa „Orlik”
  16. Muzeum Wsi Liptowskiej w Przybylinie

- 17. Muzeum Wsi Orawskiej w Zuberku
  - 18. Muzeum Wsi Słowackiej w Martinie
  - 19. Chata Kawuloka w Istebnej
  - 20. Zajazd "Pastewnik" w Przeworsku

9

Zamek Spiski

Zamek Spiski – obiekt dodatkowy na szlaku

Górujący nad okolicą majestatyczny Zamek Spiski jest jedną z najważniejszych pamiątek kultury Słowacji. Ekspozycja znajdująca się w zamkowych wnętrzach prezentuje m.in. XIV-wieczne życie codzienne. Wśród licznych wystaw zobaczyć można zarówno kompletnie wyposażone izby, jak i elementy odzieży, pościeli czy nakryć stołu, np. obrusy i serwety. Jednym ze szczególnie imponujących eksponatów jest gotowy rynsztunek rycerski. W jego skład wchodziły m.in. onuce czy płóciennie koszule, które zakładano pod zbroję. Zamek Spiski jest jednym z obiektów dodatkowych na szlaku.

Zamek Spiski
053 61 Žehra
<http://www.spisskyhrad.sk/pl.html>

Muzeum Podtatrzańskie w Popradzie

Muzeum powstało w 1876 roku z inicjatywy Węgierskiego Towarzystwa Karpackiego w Popradzie. To jeden z najstarszych obiektów muzealnych na Słowacji, który zlokalizowany jest w neorenesansowym budynku pochodząącym z 1886 roku. Muzeum w bardzo przyjazny sposób ukazuje historię regionu podtatrzańskiego, a wśród eksponatów znajduje się m.in. liczne rękodzieło oraz elementy odzieży mieszkańców. Obiekt może pochwalić się również wystawami stałymi, takimi jak Spiska Sobota, która prezentuje zarówno eksponaty związane z cechami, jak i produkcją rzemieślniczą.

Podtatranské múzeum v Poprade

Múzeum vzniklo v roku 1876 z iniciatívy Uhorského karpatského spolku v Poprade. Je to jeden z najstarších múzejných objektov na Slovensku, ktorý sídlí v neorenesančnej budove z roku 1886. Múzeum veľmi pútavu ukazuje história podtatranského regiónu, a medzi exponátmi sú medzi inými mnohé výrobky ľudového umenia, ako aj prvky meštianskych odevov. Objekt sa môže pochváliť aj stálymi expozíciami, ako sú Spišská Sobota, ktorá predstavuje exponáty súvisiace tak s cechmi, ako aj s remeselnou výrobou.

Muzeum Podtatrzańskie
Vajanského 72/4, 058 01 Poprad
<http://www.muzeumpp.sk/>

Spišský hrad – dodatočny objekt na trase

Vypínajúci sa nad okolím majestatyczny Spišský hrad je jednou z najdôležitejších kultúrnych pamiatok na Slovensku. Ekspozícia, ktorá sa nachádza v hradných interiéroch, predstavuje medzi iným každodenňý život v 14. storočí. Medzi mnohými výstavami návštěvníci môžu uvidieť kompletne vybavené izby, ako aj jednotlivé prvky odevov, obliečky, obrusy a servítky. Jedným z najcennejších exponátov je kompletné rytierske brnenie. Jeho súčasťou sú medzi inými onuce či plátenné košeľe, ktoré sa obliekali pod brnenie. Spišský hrad je jedným z dodatočných objektov na trase.

The Spiš Castle - an additional object on the trail

The majestic Spiš Castle is one of Slovakia's most important cultural landmarks. The exposition located in the castle interiors presents, among others, the 14th-century everyday life. Among the numerous exhibitions we can see both fully equipped rooms, as well as elements of clothing, bedding and table clothes, such as tablecloths and napkins. One of the particularly impressive exhibits is the finished knight's gutter. It consisted of, among others, foot-clouts and flax shirts, which were put under armor. The Spiš Castle is one of the additional objects on the trail.

Muzeum Podtatrzańskie w Popradzie

Podtatrzanskie Museum in Poprad

The museum was founded in 1876 on the initiative of the Hungarian Carpathian Society in Poprad. It is one of the oldest museum objects in Slovakia, located in a neo-Renaissance building dating back from 1886. The museum in a very friendly way shows the history of the Tatra region, and among the exhibits there are also numerous handicrafts and elements of bourgeois clothing. The building also holds permanent exhibitions, such as the Spiš Saturday's, which showcases exhibits related to guilds and craftsmanship.

10

Anna Ečerova – pracownia artystyczna

Pani Anna to artystka ludowa, która od wielu lat pielęgnuje dawne tradycje rękodzielnicze. W swoim skromnym domu posiada imponujące i kunsztownie wykonane serwetki, obrusy, kapy, narzuty, chusty czy ręczniki. Specjalnością Pani Anny jest haft krzyżkowy, ażurowy oraz toledo, a w wolnych chwilach oddaje się kreowaniu nowych wzorów. Zarówno haftowanie, jak i robótka na szydełku traktuje jak hobby, ale w każdą z tych czynności wkłada serce, co dokładnie widać w jej pracach.

Umelecká dielňa Anny Ečerovej

Pani Anna Ečerová je ľudová umelkyňa, ktorá už mnoho rokov rozvíja dávne tradície. V svojom skromnom dome má úchvatné a majstrovsky vytvorené servítky, obrusy, prikrývky, šatky a ručníky. Špecialitou pani Anny sú krížikové, ažurové a toledové výšivky, a vo volhom čase sa zaoberá vytváraním nových vzorov. Vyšívanie aj háčkovanie považuje za svoj koníček, do každej činnosti vkladá celé srdce, čo sa veľmi pekne prejavuje na jej práciach.

Anna Ečerova - pracownia artystyczna
29. januara 678/55, Štrba

11

Koronka

Art studio of Anna Ečerova

Mrs. Anna is a folk artist who has been cultivating old handicraft traditions for many years. In her modest home she has impressive and elaborately made napkins, tablecloths, caps, bedspreads, scarves and towels. Mrs. Anna's specialty is cross-embroidery, openwork and toledo embroidery, and in her free time she is dedicated to creating new patterns. She treats embroidery and crochet work as a hobby, but puts her heart into each of these activities, which is clearly visible in her works.

Góralska parzenica

Peter Michalák – pracownia artystyczna

W pracowni Pana Petera można dowiedzieć się m.in. dlaczego „portki góralskie się skrobie” oraz jak haftuje się parzenice. Artysta od dwunastu lat specjalizuje się również w ręcznym szyciu strojów ludowych. Nauki pobierał od doświadczonego krawca, a tradycje krawieckie kontynuuje zarówno przez wykorzystywanie tkanin naturalnych, jak i poprzez sposób dobierania oraz wyszywania wzorów.

Umelecká dielňa Petra Michaláka

V dielni pána Petra Michaláka sa okrem iného môžete dozvedieť, prečo sú „góralské portky škrobené“ a ako sa vyšívajú goralský ornament. Umelec sa už dvanásť rokov zaobráva ručným šitím ľudových krojov. Učil sa u známeho krajčíra, a v tkáčskych tradičiách pokračuje nielen využívaním prírodných látok, ale aj spôsobom výberu a vyšívania vzorov.

Art studio of Peter Michalák

In Mr. Peter's studio we can find out, among other things, why "highlander's pants are to be scratched". This is how the parzenica (a heart-shaped pattern of a traditional handicraft) is embroidered. For twelve years, the artist has also been specializing in the manual sewing of folk costumes. He learned from an experienced tailor, and tailor tradition is continued also through use of natural cloth, and the way the patterns are embroidered and chosen.

Peter Michalak - pracownia artystyczna,
Ždiar 352

13

Płótno lniane

Podhalanské múzeum Czesława Pajerskiego v Nowom Targu

Podhalanské múzeum v meste Nowy Targ je enklávou „nowotarského remesla“. Medzi exponátmi stálej expozície sú predmety súvisiace s hrnčiarstvom, ako aj s garbiarstvom, tkáčtvom, bednárstvom, obuvníctvom, klobučníctvom, stolárstvom a kováčtvom. Tkáčstvo je v oblasti Podhalia mimoriadne populárne remeslo, a práve preto má v múzeu špeciálne miesto. Odevy sa na tomto území šili nielen z ľanového plátna, ale tiež z ovčej vlny. Plátno sa vyrábalo tak pomocou tŕkov na ľan, ako aj pomocou sekáčov a hrebeňov, a tiež česákov.

Podhale Museum of Czeslaw Pajerski in Nowy Targ

Podhale Museum in Nowy Targ is an enclave of „innovative craftsmanship“. Among the exhibits making up the permanent exhibition there are not only items from the field of ceramics, but also furriership, weaving, coopership, shoemaking, hats, carpentry and blacksmithing. Weaving is an extremely popular craftsmanship in Podhale, which is why it has found a special place in the museum. Clothing was produced there not only from linen, but also from sheep wool. The flax was produced using both flax reefs, meat and combs, as well as sticks.

Muzeum Podhalańskie im. Czesława Pajerskiego
Ratusz, Rynek 1, 34-400 Nowy Targ
<http://www.muzeum.nowytarg.pl/>

Muzeum Podhalańskie im. Czesława Pajerskiego w Nowym Targu

Muzeum Podhalańskie w Nowym Targu to enklawa „nowotarskiego rzemiosła“. Wśród eksponatów składających się na ekspozycję stałą znaleźć można nie tylko przedmioty z zakresu ceramiki, ale także kuśnierstwa, tkactwa, bednarstwa, szewstwa, kapelusznictwa, stolarstwa, a także kowalstwa. Tkactwo to rzemiosło niezwykle popularne na Podhalu, dlatego to właśnie ono znalazło szczególnie miejsce w muzeum. Odzież produkowano się tam nie tylko z płótna lnianego, ale także owczej wełny. Płótno wytwarzano zarówno za pomocą rafy do lnu, jak i międlicy oraz grzebieni, a także szczeci.

15

Obróbka wełny

Willa „Orlik“ Teresa i Jan Rusnak

Pani Teresa i Pan Jan to małżeństwo rzemieślników, które swoją pracę określa mianem „uzdajania wełny“. Uzdajać to w gwarze podhalańskiej nic innego, jak wykonywać, tworzyć. Specjalnością Pani Teresy jest tkanie gobelinów, a zamiłowanie do tradycji tkackich wyniosła z domu, gdzie podpatrywała u ojca warsztat tkacza. Pan Jan zajmuje się przedzeniem wełny dawnym sposobem. Ściętą wełnę segreguje, pierze, suszy, a następnie grępuje. Pracownia Państwa Rusnak udostępniana jest zwiedzającym, gdzie mogą oni posłuchać nie tylko o przedzeniu, ale także farbowaniu i tkaniu wełny.

Vila „Orlik“ Teresa i Jan Rusnak

Teresa a Jan Rusnak sú manželia – remeselníci, ktorí svoju prácu pomenovali „Uzdajanie vlny“. Uzdajať v podhalanskom nárečí znamená nič iné ako vykonávať, tvoriť. Teresa Rusnak sa špecializuje na tkanie gobelinov, a láske k tkáčskym tradíciam sa naučila doma, kde sledovala prácu svojho otca v tkáčskej dielni. Jan Rusnak sa zoberá pradením vlny davným spôsobom. Ostrihanú vlnu triedi, perie, suší, a následne myká. Dielňa Rusnakovcov je prístupná návštěvníkom, ktorí sa môžu dozvedieť viac nielen o pradení, ale aj o farbení a tkání vlny.

Teresa i Jan Rusnak
34-723 Sieniawa 311, willa „Orlik“

„Orlik“ Villa of Teresa and Jan Rusnak

Mrs. Teresa and Mr. Jan are a marriage of craftsmen, who define their work a „wool making“. In the dialect of Podhale is nothing else but to perform or create. Mrs. Teresa's specialty is weaving tapestries, and her passion for weaving traditions was born at her home, where she observed her father's weaver's workshop. Mr. Jan deals with wool spinning in the old way. He segregates wool, washes and dries it, and then cards it. Mrs. Rusnak's studio is made available to visitors, where they can listen not only about spinning, but also colouring and weaving wool.

Muzeum im. Władysława Orkana w Rabce – Zdroju

W Kościele pw. św. Marii Magdaleny, który jest jednym z najciekawszych zabytków miasta mieści się Muzeum im. Władysława Orkana. Unikalowo zaaranżowane izby regionalne prezentują eksponaty głównie z terenu zamieszkiwanego przez Zagórzan. Do dnia dzisiejszego zachowało się ich około 5000. Całość ekspozycji zajmuje cztery niezwykle przestronne sale, w których umieszczono kolekcje zarówno z zakresu garncarstwa, jak i pasterstwa, stroju czy rzeźby ludowej. Wszystkich pasjonatów mody uteszy fakt, że na terenie muzeum regularnie organizowane są warsztaty dotyczące m.in. dawnych strojów wiejskich.

Múzeum Władysława Orkana v Rabke – Zdroju

V kostole sv. Márie Magdalény, ktorý je jedným z najzaujímavejších pamiatok mesta, sa nachádza Múzeum Władysława Orkana. V jedinečne zariadených regionálnych izbách sú vystavené exponáty pochádzajúce predovšetkým z oblasti obývaných Verchovincami. Až do dnešného čias sa ich zachovalo približne 5 000. Celá expozícia zaberá štyri mimoriadne priestrané miestnosti, v ktorých je umiestnená kolekcia týkajúca sa hrnčiarstva, ako aj pastierstva, krojov, či ľudového rezbárstva. Všetkých milovníkov módy poteší, že na teréne múzea sa pravidelne organizujú dielne zamerané medzi inými na dedinské kroje a oblečenie. Płótno lniane

Kościół pw. św. Marii Magdaleny, obecnie Muzeum Orkana

14

Museum of Wladyslaw Orkan in Rabka - Zdrój

The St. Mary Magdalene's Church, which is one of the most interesting monuments of the city, there is Wladyslaw Orkan's Museum. The uniquely arranged regional chambers present exhibits mainly from the area occupied by the Zagorzanie. To this day there are about 5000 of them preserved and the whole exhibition is made up of four unusually spacious rooms, where collections from both pottery and pottery have been placed as well as herding, costume or folk sculpture. All fashion enthusiasts will be delighted with the fact that the museum regularly organizes workshops on, among other things, old rural costumes.

Muzeum im. Władysława Orkana
Sądecka 6, 34-700 Rabka-Zdrój
<http://muzeum-orkana.pl/>

Muzeum Wsi Liptowskiej w Przybylinie

Muzeum Wsi Liptowskiej w Przybylinie

Muzeum w Przybylinie jest jednym z bardzo niewielu obiektów, w których działa szkoła rzemiosł ludowych. Ponadto gromadzi ono najcenniejsze zachowane zabytki kultury Liptowa. W sezonie letnim organizowany jest szereg atrakcji, takich jak warsztaty technik rzemieślniczych. Można wówczas zgłębić tajniki nie tylko tkactwa, ale także koronkarstwa klockowego, pracy w drewnie czy wyplatania ze słomy. Muzeum prowadzi również własną hodowlę zwierząt domowych oraz drobiu. Jedną z największych atrakcji jest możliwość przejażdżki na koniach rasy huculskiej.

Múzeum liptovskej dediny v Pribiline

Múzeum v Pribiline je jedným z mála objektov, v ktorých pôsobí škola ľudových remesiel. Okrem toho múzeum zhromažďuje najcennejšie zachované kultúrne pamiatky Liptova. V letnej sezóne múzeum organizuje rôzne atrakcie, ako napríklad dielne remeselnických techník. Počas nich môžu účastníci spoznať nielen tajomstvá tkáčstva, ale tiež tvorenia čipiek či pletenia zo slamy. Múzeum má tiež vlastný chov domáčich zvierat a hydiny. Jednou z najväčších atrakcií je možnosť jazdy na huculských koňoch.

Museum of the Liptov Village in Przybylin

The Museum in Przybylino is one of the very few buildings in which the folk crafts school operates. Moreover, it gathers the most valuable preserved cultural monuments of Liptov. During the summer season a number of attractions are organized, for example craft workshops. We can then explore the secrets of not only weaving, but also block lacemaking, wood-working and weaving of straw. The museum also runs its own breeding of livestock animals and poultry. One of the biggest attractions is the possibility to ride on horses of the Hucul breed.

Muzeum Wsi Liptowskiej
032 42 Przybylina
<http://liptovskemuzeum.sk/expozicia/pribilina/>

NA SZLAKU – ŚLADAMI TKACZY

17

Múzeum oravskej dediny v Zuberec

Skanzen v Zuberci je miesto, v ktorom môžete uvidieť tak obyčajné budovy, ako aj hospodárske objekty, ale tiež sakrálné stavby a objekty oravských remeselníkov. Na návštěvníkov čaká nielen dom remeselníka a plátenníka, ale tiež pastiersky mlyn, píla, kováčska dielňa a hrnčiarska pec. Múzeum tiež pravidelne organizuje etnografické výstavy, či populárne Podroháčske folklórne slávnosti. Milovníci ľudového umenia si na teréne múzea môžu kúpiť rôzne diela predávané priamo ľudovými umelcami.

Museum of the Orava Village in Zuberzec

The open-air museum in Zuberzec is a place where you can see both residential and farm buildings, as well as sacred buildings and objects of Orava craftsmen. Visitors can visit not only the craftsman's house and flax maker's house, but also the shepherd's mill, sawmill, forge and potter's oven. The museum also regularly organises ethnographic exhibitions or the popular Folklore Festival of Rohacze, and the enthusiasts of handicraft can buy souvenirs sold directly by folk artists in the museum.

Muzeum Wsi Orawskiej w Zubercu

Skansen w Zubercu to miejsce, w którym zobaczyć można zarówno zabudowania mieszkane, jak i gospodarcze, a także budynki sakralne czy obiekty orawskich rzemieślników. Na zwiedzanie czeka nie tylko dom remeselnika i płociennika, ale także młyn pasterski, tartak, kuźnia oraz piec garnkarski. Muzeum regularnie organizuje również wystawy etnograficzne czy popularny Festiwal Folkloru pod Rohaczami, a pasjonaci rękodzieła mogą kupić na terenie muzeum pamiątki sprzedawane bezpośrednio przez twórców ludowych.

Muzeum Wsi Orawskiej
027 32 Zubercz
<http://muzeum.zuberec.sk/pl/>

Muzeum Wsi Słowackiej w Martinie

Muzeum Wsi Słowackiej jest największą na Słowacji ekspozycją etnograficzną, która zlokalizowana została w plenerze, pod gołym niebem. Skansen prezentuje głównie tradycyjne budownictwo ludowe. Oprócz zabudowań gospodarczych czy budynków sakralnych, zapoznać można się również z pochodzącym z 1748 roku dworem szlacheckim, olejarnią czy karczmą. Od 1991 roku na terenie muzeum organizowane są cykliczne imprezy programu „Rok Etnograficzny”, gdzie prezentuje się nie tylko tradycyjną sztukę ludową, ale także rzemiosło, zwyczaje i folklor.

Múzeum slovenskej dediny v Martine

Múzeum slovenskej dediny je najväčšou etnografickou expozíciou na Slovensku, ktorá sa nachádza vo voľnej prírode, pod holým nebom. Skansen predstavuje predovšetkým ľudovú architektúru. Okrem hospodárskych či sakrálnych budov, návštěvníci si môžu pozrieť aj šľachtickú kúriu z roku 1748, olejáreň či krčmu. Od roku 1991 sa na teréne múzea konajú pravidelné podujatia programu „Etnografický rok“, počas ktorých sa predstavujú nielen tradičné ľudové umenia, ale tiež remeslá, zvyky a folklór.

18

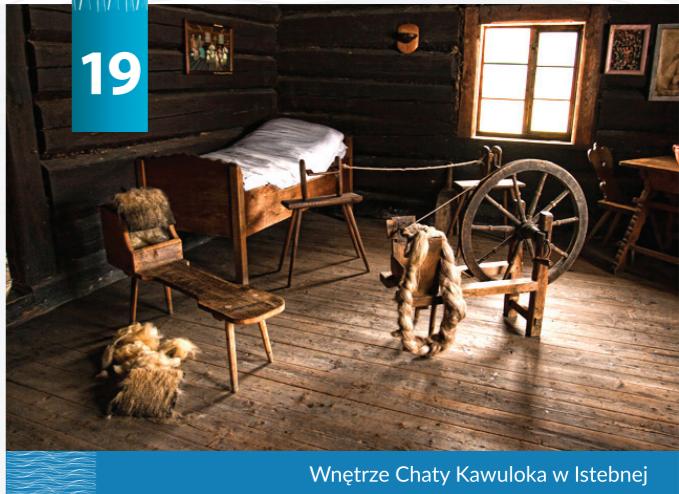
Muzeum Wsi Słowackiej w Martinie

Museum of the Slovak Village in Martin

The Slovak Village Museum is the largest ethnographic exposition in Slovakia, which is located in the open air. The open-air museum mainly presents traditional folk architecture. Apart from farm buildings or sacral buildings, we can also get acquainted with the noble manor house, oil mill and inn from 1748. Since 1991, the museum has been hosting regular events of the program „The Ethnographic Year“, where not only traditional folk art but also craftsmanship, customs and folklore are presented.

Muzeum Wsi Słowackiej
036 01 Martin
<http://www.snm.sk/?muzeum-slovenskej-dediny-kontakty>

NA SZLAKU – ŚLADAMI TKACZY

19

Chata Kawuloka w Istebnej

Zabytkowa chata regionalna pochodzi z 1863 roku i po dzień dzisiejszy zachwyca odwiedzających bogactwem eksponatów oraz różnorodnością atrakcji. Wśród organizowanych aktywności znajduje się m.in. ubijanie masła, wyplatanie z siana czy nauka robienia koronki. Warsztat koronkarski to prawdziwa kopalmnia wiedzy, gdyby odbywa się pod okiem doświadczonej koronczarki oraz artystki ludowej. Uczestnicy zgłębiają tajniki koronki koniakowskiej, a sam warsztat urozmaica prezentacja strojów ludowych. Miłym akcentem jest to, że każda osoba na zakończenie spotkania otrzymuje mały, koronkowy upominek.

Chyža U Kawuloka v Istebnej

Historická regionálna chyža pochádzajúca z roku 1863 až dodnes očaruje návštěvníkov množstvom exponátov a rôznorodostou atrakcií. Medzi organizovanými aktivitami je medzi inými výroba masla, vyplatanie zo sena, či základy čipkovania. Čipkárske dielne sú skutočnou baňou vedomostí, pretože ich vedie skúsená čipkárka a ľudová umelkyňa. Účastníci majú možnosť spoznať tajomstvá čipiek, a dielňu obohacuje prezentácia ľudových krojov. Milým akcentom je tiež to, že každá osoba na ukončenie stretnutia dostáva malú, čipkovanú pamiatku.

Chata Kawuloka
Istebna 1317, 43-470 Istebna
<http://chatakawuloka.eu/>

Kawulok's cottage in Istebna

The historic regional cottage dates back to 1863 and still impresses visitors with its wealth of exhibits and a variety of attractions. Among the organized activities there are the following: butter making, weaving hay or learning to make lace. The lace-making workshop is a real repository of knowledge, as it takes place under the supervision of an experienced lace designer and folk artist. The participants explore the secrets of Koniakow lace, and the workshop itself is varied by the presentation of folk costumes. A nice accent is that every person at the end of the meeting receives a small, lace gift.

20

Zajazd "Pastewnik" w Przeworsku

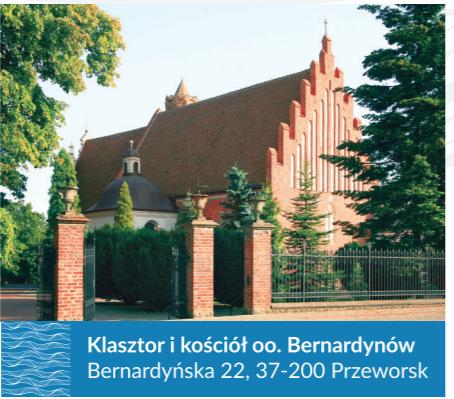
Zajazd „Pastewnik“ w Przeworsku

Skansen w Przeworsku wieńczy przygodę z ginącymi zawodami pogranicza polsko – słowackiego. To kompleks starych, drewnianych zabudowań, które przeniesiono bezpośrednio z Przeworska i okolic. Ponadto „Pastewnik“ jest jedynym w Polsce żywym skansenem, który łączy zabytkową formę budownictwa drewnianego z funkcją hotelarską i gastronomiczną. To idealne miejsce do tego, by usiąść, odpocząć i chlonąć dawne tradycje tkackie oraz rękodzielnicze.

Zajazd – Camping – Skansen „Pastewnik“
Łanicka 2, 37-200 Przeworsk

17

16

Bazylika pw. Ducha Świętego
Kościelna 7, 37-210 PrzeworskKlasztor i kościół oo. Bernardynów
Bernardyńska 22, 37-200 Przeworsk

Bazylika pw. Ducha Świętego

Sanktuarium położone jest w malowniczej okolicy, a jego początki sięgają XIV w. Wnętrze bazyliki zachwyca lekkością oraz jasnymi barwami, a także niezwykłą przestronnością. Godne uwagi są gotyckie sklepienia żebrowane, przyporowe oraz gwiaździste. Wewnątrz kościoła zobaczyć można m.in. dwanaście unikatowych ołtarzy, gotycką spizową chrzcielnicę pochodzącą z 1400 roku, barokowe organy czy kunsztownie rzeźbioną oraz złoconą ambonę.

Bazilika Ducha Svätého

Bazilika je situovaná v malebnom prostredí, a jej začiatky siahajú až do 14. storočia. Interiér baziliky návštevníkom očaruje ľahkosťou a jasnými farbami, a tiež neobyčajnou priestrannosťou. Povšimnutiahodné sú gotické rebrové, oporné a hviezdicové klenby. V interéri kostola sa medzi inými nachádza dvanásť jedinečných oltárov, gotická bronzová krstiteľnica pochádzajúca z roku 1400, barokový organ, či majstrovsky vyrezaná a pozlátená kazateľnica.

Basilica of the Holy Spirit

The shrine is situated in a picturesque area and its beginnings date back to the 14th century. The interior of the Basilica delights with its lightness and bright colors, as well as its extraordinary spaciousness. Noteworthy are the Gothic ribbed, spiky and starshaped vaults. Inside the church we can see, among others, twelve unique altars, a gothic bronze baptismal font dating back to 1400, Baroque organ or artistically sculpted and gilded pulpit.

Hotel i Restauracja Leliwa

Dwugwiazdkowy hotel oraz restauracja oferują komfortowo i nowocześnie wyposażone pokoje, a także dwie sale - restauracyjną i konferencyjną. Hotel położony jest w bardzo dobrym miejscu, nieopodal trasy Rzeszów - Przemyśl. Oprócz niezakłóconego odpoczynku raczy swoich gości również pyszną i świeżą kuchnią.

Hotel i Restauracja Leliwa, Lwowska 110, 37-200 Przeworsk, www.hotellemeliwa.pl

Reštaurácia a hotel Leliwa

Dvojhviezdičkový hotel a reštaurácia ponúkajú komfortne a moderne vybavené izby, a tiež dve veľké miestnosti - reštauránu a konferenčnú. Hotel sa nachádza na veľmi dobrém mieste, v blízkosti trasy Rzeszów - Przemyśl. Okrem nerušeného oddychu svojim hostom ponúka aj chutnú a čerstvú kuchyňu.

Restaurant and Leliwa Hotel

The two-star hotel and restaurant offer comfortably and modernly equipped rooms, as well as two conference and restaurant rooms. The hotel is located in a very good place, close to the Rzeszow - Przemysl route. Apart from an uninterrupted rest, it also offers guests delicious and fresh cuisine.

Restauracja Terapia

W pobliżu dawnego „traktu ruskiego” Przeworsk – Jarosław, na wschodnim krańcu wzgórza miejskiego mieści się klasztor i kościół oo. Bernardynów. Jego wnętrze zdobią fragmenty renesansowej polichromii, a także szereg barokowych fresków oraz kamienny gotycki portal. Ośmioboczna przykościelna wieża z renesansową attyką niegdyś pełniła rolę obserwacyjno – obronną. Dzisiaj spełnia funkcję dzwonnicy.

Reštaurácia Terapia

Moderne zariadená a priestraná reštaurácia láka návštěvníkov nielen s vysokým štandardom, ale tiež chutnou kuchyňou. V jedálničku nechýbajú mäsíté jedlá, také ako jesenné kura, ako aj klasické šaláty, napr. caprese. Milovníci mäsa a kalorických burgerov tiež nájdú niečo pre seba.

Therapy Restaurant

The modernly arranged and spacious restaurant attracts visitors not only with a high standard, but also with tasty cuisine. Meat dishes such as autumn chicken and classic salads, such as Caesar and caprese, can be found in the menu. Meat and burgers fans will also find something for themselves.

Restauracja Terapia Jana Kilińskiego 2, Przeworsk, www.terapia.przeworsk.pl

Plenerowe Muzeum Wojskowe
Bardejovska 14, Svidník 089 01Dolina Śmierci
Bardejovska 14, Svidník 089 01

Plenerowe Muzeum Wojskowe

Wzdłuż Drogi Bohaterów wiodącej w kierunku Dukli, nieopodal głównego budynku Muzeum w Svidníku mieści się Plenerowe Muzeum Wojskowe. Na malowniczo położonym obszarze znajduje się 55 eksponatów ciężkiego sprzętu bojowego, pochodzącego z czasów II wojny światowej. Szczególnie polecaną atrakcją, która z pewnością przypadnie do gustów wszystkim pasjonatom historii i militariów jest samolot Lisunov Li – 2 C – 47 Dakota.

Vojenské múzeum

Pozdĺž Cesty hrdinov, ktorá vedie smerom na Duklu, v blízkosti hlavnej budovy múzea v Svidníku, sa nachádza vojenské múzeum vo volnej prírode. V malebnej krajine je rozmiestnených 55 exponátov – ľahkých bojových zariadení pochádzajúcich z 2. svetovej vojny. Najnavštievanejšou atrakciou, ktorú isto ocenia všetci milovníci histórie a vojenskej histórie, je lietadlo Lisunov Li – 2 C – 47 Dakota.

Outdoor Military Museum

Along the Heroes' Tract leading towards Dukla, near the Museum's main building in Svidník, there is the Military Plenary Museum. In the picturesquely located area there are 55 exhibits of heavy fighting equipment from the World War II. The Lisunov Li – 2 C – 47 Dakota aeroplane is a particularly recommended attraction, which will certainly appeal to the tastes of all history and military enthusiasts.

Olla apartmány

Ten niezwykle urokliwy i elegancki obiekt wypoczynkowy znajduje się w samym sercu Svidníku, około 17 km od granicy z Polską. Każdy z dostępnych apartamentów wyposażony jest w kuchnię, salon z jadalnią, a także nowoczesną łazienkę. Oferta apartamentów nie zawiera wyżywienia, ale personel doskonale mówi po polsku i z pewnością poleci miejsca, w których można znaleźć smaczne i regionalne potrawy.

Olla apartmány, Doktora Pribulu 2055, 089 01 Svidník, www.ollaapartmany.sk

AQUARUTHENIA

AQUARUTHENIA to nowoczesny kompleks kąpielisk zlokalizowany w centrum Svidníka przy ulicy Bardejovskiej. Wśród wielu atrakcji wodnych znajdują się baseny wewnętrzne całoroczne, jak i zewnętrzne letnie. Ponadto zwiedzający skorzystać mogą z relaksującego pobytu w Grotcie Solnej, basenach z dyszami jacuzzi czy saunach. To wspaniała okazja do wyciszenia i odpoczynku po całodniem zwiedzaniu.

AQUARUTHENIA

AQUARUTHENIA je moderné letné kúpalisko a celoročný akvapark v centre Svidníka na Bardejovskej ulici. Medzi mnohými atrakciami nechýbajú celoročné vnútorné bazény a letné kúpalisko. Okrem toho návštěvníci môžu využiť relaxujúci pobyt v solnej jaskyni, vo výrikách či v saunách. Je to vynikajúca príležitosť na uvoľnenie a oddych po celodenom navštěvovaní.

AQUARUTHENIA

AQUARUTHENIA is a modern swimming pool complex located in the centre of Svidník at Bardejovska Street. Many water attractions include indoor swimming pools, both year-round and outdoor summer. Visitors can also benefit from relaxing stay in the Salt Therapy Chamber, swimming pools with Jacuzzi nozzles or saunas. It is a great opportunity to calm down and rest after a day of sightseeing.

**AQUARUTHENIA
Bardejovská 37, Svidník 08901
https://aquareuthenia.sk/**

Olla apartmány

This very charming and elegant recreational facility is located in the heart of Svidník, about 17 km from the Polish border. Each of the available apartments is equipped with a kitchen, living room with dining room and modern bathroom. The offer of apartments does not include food, but the staff speaks Polish perfectly and will certainly recommend places where you can find delicious and regional dishes.

Urząd Miasta Przeworska
ul. Jagiellońska 10
37-200 Przeworsk
Tel. 16 648 78 44
info@przeworsk.um.gov.pl
www.przeworsk.um.gov.pl

Regionálna rozvojová agentúra
MUDr. Pribulu č.1
089-01 Svidník
Tel.: +00421 54 788 1390, +00421 54 788 1392
Fax: +421 54 788 1390
e-mail: rrask@vl.sk
www.rrasvidnik.sk

The City Council of Przeworsk
ul. Jagiellońska 10
37-200 Przeworsk
Tel. + 48 16 648 78 44
info@przeworsk.um.gov.pl
www.przeworsk.um.gov.pl

Mestský úrad Przeworsk
ul. Jagiellońska 10
37-200 Przeworsk, Poľsko
Tel.: + 48 166 487 844
info@przeworsk.um.gov.pl
www.przeworsk.um.gov.pl

Regionálna rozvojová agentúra,
MUDr. Pribulu č.1, 089-01
Svidník, Slovensko, Tel.: +421 547
881 390, +421 547 881 392 Fax:
+421 547 881 390,
e-mail: rrask@vl.sk, www.rrasvidnik.sk

Regionálna rozvojová agentúra
MUDr. Pribulu č.1
089-01 Svidník
Tel.: +00421 54 788 1390,
+00421 54 788 1392
Fax: +421 54 788 1390
e-mail: rrask@vl.sk
www.rrasvidnik.sk

Więcej informacji o szlaku na
sladamitkaczy.pl

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

